

UNIVERZITA KARLOVA

FAKULTA SOCIÁLNÍCH VĚD

Institut komunikačních studií a žurnalistiky

Katedra žurnalistiky

Bakalářská práce

2022

Jan Rufer

UNIVERZITA KARLOVA

FAKULTA SOCIÁLNÍCH VĚD

Institut komunikačních studií a žurnalistiky

Katedra žurnalistiky

Kulturní význam graffiti a jeho obraz v médiích

Bakalářská práce

Autor práce: Jan Rufer

Studijní program: Žurnalistika

Vedoucí práce: Mgr. František Géla

Rok obhajoby: 2022

Prohlášení

1. Prohlašuji, že jsem předkládanou práci zpracoval samostatně a použil jen uvedené prameny a literaturu.
2. Prohlašuji, že práce nebyla využita k získání jiného titulu.
3. Souhlasím s tím, aby práce byla zpřístupněna pro studijní a výzkumné účely.

V Praze dne 18.4.2022

Jan Rufer

Bibliografický záznam

RUFER, Jan. *Kulturní význam graffiti a jeho obraz v médiích*. Praha, 2022. 15 s.
Bakalářská práce práce (Bc). Univerzita Karlova, Fakulta sociálních věd, Institut
komunikačních studií a žurnalistiky, Katedra žurnalistiky. Vedoucí diplomové práce
Mgr. František Géla

Rozsah práce: 26 626 znaků

Abstrakt

Praktická bakalářská dokumentuje tvorbu graffiti. V praktické části dokumentuje práci české writerské crew CSR, během několika různých akcí a v teoretické části představuje historii, vývoj a proměnu subkultury graffiti v České republice. Práce se skládá ze dvou částí – teoretické a praktické. Praktická část, nazvaná *Umění pod rouškou noci*, je hlavní částí této bakalářské práce. Fotokniha se skládá z série fotografií pořízených na digitální i analogový fotoaparát. Fotografie vznikaly během roku 2021 a začátkem roku 2022. Cílem této práce je představit fenomén graffiti sérií fotografií. Fotografie dokumentují samotný proces tvorby graffiti z role pozorovatele při různých příležitostech v rozdílných prostředí. Práce má za cíl prezentovat v praktické části samotný proces tvorby a dokumentovat ho. V teoretické části se zaměřuji i na způsob, jakým je graffiti (a subkultura s ním spojená) vnímána ve vybraných tuzemských médiích a jaký obraz o této umělecké disciplíně média předávají veřejnosti. V teoretické části v první řadě definuji slang, který je v subkultuře používán. Dále stručně představuji, jak se v ČR graffiti vyvíjelo. V teoretické části se nezaměřuji blíže na proces fotografování, ale spíše na to, co jsem fotil.

Abstract

This practical bachelor thesis documents the creation of graffiti. In the practical part it documents the work of the Czech CSR writer crew during several different events and in the theoretical part it presents the history, development and transformation of the graffiti subculture in the Czech Republic. The work consists of two parts - theoretical and practical. The practical part, entitled *Art under the cover of night*, is the main part of this bachelor thesis. The photobook consists of a series of photographs taken with digital and analogue cameras. The photographs were taken during 2021 and early 2022. The aim of this thesis is to present the phenomenon of graffiti through a series of photographs. The photographs document the actual process of creating graffiti from the role of an observer on different occasions in different environments. The thesis aims to present and document the process of creation itself in a practical part. In the theoretical part I also focus on the way graffiti is (and the subculture associated with it) is perceived in selected domestic media and what image the media convey to the public about this artistic discipline. In the

theoretical part I first define the slang used in the subculture. Next, I briefly introduce how graffiti has developed in the Czech Republic. In the theoretical part I don't focus more on the process of photography, but rather on what I photographed.

Klíčová slova

Fotografie, graffiti, writer, NNK, TCP, Praha, Vladimír 518

Keywords

Photography, graffiti, writer, NNK, TCP, Prague, Vladimír 518

Title/název práce

The cultural significance of graffiti and its image portrayed by the media

Poděkování

Na tomto místě bych rád poděkoval Belovi a zaměstnancům Graffnecku, za ochotu, otevřenost, trpělivost a informace které mi bezprostředně poskytovali, bez kterých by tato práce nemohla vzniknout. Dále bych rád poděkoval vedoucímu práce, Mgr. Františkovi Gélovi, za jeho svědomitý přístup během konzultací a jeho vedení při tvorbě praktické části bakalářské práce.

Obsah

Úvod	2
Slovník pojmů	4
1 Počátky graffiti v Praze	6
1.1 TCP crew – první „opravdové“ graffiti.....	6
1.2 NNK – nastolení hierarchie.....	6
1.3 W518/Vladimir 518/Wrach	7
1.4 CAP crew	8
2 Kulturní význam graffiti	8
3 Aktuální pražské scéna	9
3.1 TCS.....	9
3.2 SYT	9
3.3 CSR.....	9
4 Graffiti v médiích	10
4.1 Umění X Vandalismus.....	10
4.2 Terrorist magazín	14
4.3 GRID.....	14
Závěr.....	16
Summary	16
Seznam zdrojů	18
Teze bakalářské práce	20

Úvod

Předmětem teoretické části bakalářské práce je představení fenoménu kultury graffiti. Komplexně zpracovat fenomén graffiti v celé jeho šíři není jednoduché a není to ani smyslem této práce. Práce má za cíl v kapitolách představit základní historické pilíře, které daly možnost vzniku této subkultury v ČR, stejně tak jako demonstrovat posun v fungování této „anti-umělecké“ disciplíny.

Toto téma jsem si vybral, neb se sporadicky graffiti zabývám i já sám. Graffiti jsem si k fotografování vybral díky jeho úžasnému potenciálu pro fotografování. Celý proces fotografování ilegálního graffiti v sobě obsahuje značnou dávku zábavy, adrenalinu a možnost objevit jakousi krásu v něčem co většina populace shledává za ošklivé. V rámci přípravy textu jsem se aktivně setkával s pražskými writery a crews, nejen kvůli sběru materiálu pro praktickou část, ale také za účelem získání více interních informací o fungování a historii subkultury graffiti v ČR.

Velká část informací, s kterou ve své práci pracuji, pramení z obecných poznatků, kterými disponuje každý writer a z rozhovorů s aktivními členy této subkultury, jejichž jména a přezdívky na jejich nejsou uvedena, protože si přáli zůstat anonymní. V práci se odkláním od původní teze hlavně v kapitole 2, věnující se počátku graffiti v praze. Původně se kapitola měla věnovat Pastu Onerovi a CAP crew, avšak po delší úvaze jsem se rozhodl z práce zmínky o Onerovi vymazat, neb mi jeho přínos nepřijde pro graffiti tak důležitý, jako je jeho přínos pro moderní mainstreamové umění. Proto se podkapitola věnuje čistě CAP crew. Dále jsem práci rozšířil o slovník pojmů s kterými v textu pracuji.

V textu je uveden řada citací, které jsem z důvodu zachování autenticity ponechal v původní podobě, tedy s častým použitím vulgarismů a nespisového jazyka. Nejvíce užívaným pramenem pro představení historie subkultury v práci je kniha KMENY od Vladimira 518 (+ kolektiv) a IN GRAFFITI WE TRUST od Martiny Overstreet. Dalším z hlavních zdrojů byl podcast Graffcast, dostupný online. V tezi bakalářské práce uvádím dva tituly, které jsem nakonec nepoužil, vzhledem k tomu, že během studie vybrané literatury jsem došel k závěru, že se mi ani jeden titul do práce nehodí, z důvodu jak široké obecnosti, tak irelevantním informacím (Street art Praha od Tomáše Pospiszyla a Graffiti rules od Tomáše Houšky). V částech, které se věnují aktuální scéně, jsem vycházel jak z rozhovorů s aktivními writery (kdo lépe dokáže popsat kulturu, než ti kdo jsou její

součástí), dostupných nízkonákladových publikací, tak i z vlastních znalostí.

Praktickou částí bakalářské práce je fotoknihy. Fotografie, které jsou v praktické části, byly pořízeny jak na kinofilm, tak na digitální kameru. Důvodem pro užití obou typů fotografií byla estetická stránka praktické části, kdy jsem chtěl míchat fotografie pořízené na černobílý film, s fotografiemi pořízenými na digitální fotoaparát. Tento mix při vkládání dodává poměrně tmavým fotografiím na kterých není vidět velké množství akce další úroveň podtrhující tajemnost výsledné fotoknihy. Stejně jako typy fotografií, jsem se snažil vkládat jak dobře esteticky vypadající fotografie, tak i méně „pohledné“ fotografie zachycující akci, aby měla kniha jak informační význam, tak aby se na fotografie hezky koukalo.

Slovník pojmů

Writer – člověk, který dělá, maluje graffiti

Crew – skupina writerů sdružená pod jedno společné jméno, každý je nadále individuum, ale zároveň součást skupiny

Tag – podpis/značka/logo...linka, kterou za sebou zanechá specifický podpis writerova jména, může být psán fixou nebo sprejem

Piece – graffiti, u kterého hraje velkou roli jeho velikosti, počet užitých barev a časová náročnost.

Z pravidla v něm writer stylizuje své jméno, které je tvořeno obtahem písmen a jejich výplní, složitost

a barva piecu závisí na originalitě a osobitosti writera a jeho stylu;většinu kvalitně zpracovaných pieců dnes s nástupem kamer najdeme hlavně na legálních plochách, neb kvalitní piece potřebuje hodně času

Throw-up – něco mezi tagem a piecem, jednoduché tvary písmen složené z jedné obtahové barvy

a jednobarevné výplně (někdy i z více barev, kreativě se v graffiti meze nekladou)

Bombing (jít bobmit) – tagování, malování throw upů či rychlých pieců ve městě, snaha co nejrychleji a neefektivněji šířit jméno, založené především na kvantitě

Bomber – writer vykonávající bombing

Chrom – Zvláštním druh piecu tzv. chrom. Někdy může tento formát být jakýmsi přechodovým stupněm mezi throw-upem a piecem. Oproti throw-upu je propracovanější, nejčastěji jsou přidány prostory, stínování vytvářející dojem prostorovosti nápisu. Stejně jako throw-up je prováděno především na nepovolených místech. Někteří writeři spatřují rozdíl mezi throw-upem a chromem i ve velikosti, chrom může být i několikametrové a být kolektivním dílem, zatímco throw-up vychází

z podstaty rychlého načrtnutí jedním writerem.

Wholetrain – graffiti zakrývající celou boční plochu všech vagónů vlaku

Wholecar – graffiti zakrývající celou boční plochu vagónu vlaku

Rooftop – graffiti umístěné na střeše budovy

Toy – nováček, člověk, který se snaží dostat mezi ostatní writery, ale není ostatními členy subkultury uznávaný

1 Počátky graffiti v Praze

Subkultura graffiti se v České republice začala formovat roku 1987, těsně před pádem komunistického režimu roku 1989, na rozdíl od zbytku západní Evropy, kde se zrod subkultury datuje k roku 1983.¹ První nápisy se začaly objevovat na ostravských zdech. Jejich autor vystupoval pod přezdívkou MANIAC. Tyto rané začátky ale měli k dnešní formě graffiti dost daleko. Samotné nápisy nebyly vyloženě stylizované, jak je známe dnes, ale byla to forma sebevyjádření v provokativních heslech jako je např. „nechceme holé zdi“.²

Po sametové revoluci a pádu komunistického režimu r.1989 se do ČR začala dostávat dříve cenzurovaná média. S těmi přišly i magazíny o hip hopu a s nimi i články o graffiti, které měly za následek zrod víc a víc writerů a formování prvních crews. Za skutečný počátek hip-hopového graffiti lze považovat pražskou TCP crew.

1.1 TCP crew – první „opravdové“ graffiti

TCP crew byla pro českou scénu jedním z stěžejních bodů rozvoje této subkultury. TCP Crew, ovlivněna německým old school stylem, nastavila laťku zcela mimo možnosti zbytku scény a vnesli do ulic města doposud nepoznanou kvalitu.³ Je považována za první crew, která u nás začala dělat opravdové graffiti. TCP přinesla pouliční umění v nevídaném rozměru. Začali dělat první metra, vlaky, wholecars a i první graffiti jamy. Vytvořila se první komunita s touto crew na vrchu. TCP Crew byla vlastně prvním autorem jakéhosi jízdniho řádu scény, pravidel, podle kterých scéna dodnes funguje. TCP Crew však nevydržela dlouho a zanedlouho bylo místo na pomyslném trůnu české graffiti scény obsazeno novou crew, NNK.

1.2 NNK – nastolení hierarchie

Nejvíce Naštvaní Kluci, Nejvíce Naštvaný Komando, Nikdy Nepřesaneme Kralovat – NNK crew, která po TCP převzala volant graffiti scény. S nástupem NNK (1995 – 1997) přišlo i období šikany a formování pouliční hierarchie. Využívání fyzické převahy, nastolení dominance, nebo „mlácení blbečků“. To s sebou přinesl nástup této crew, jejíž zakládajícím členem byl i umělec Vladimír 518 (W518). NNK vznikla spolením tří writerů

¹ Rok 1983 je uveden na základě dokumentu Style Wars (1983) režiséra Tonyho Silvera

² Podcast Graffcast. MANIAC: Nechceme holé zdi. Dostupné online:

<https://ceskepodcasty.cz/episode/YhxA483k7d3trSBcoSQH>

³ BROŽ, Vladimír. Kmeny 90 s.316

s crew DSK a tří bývalých writerů z TCP, ke který se přidalo ještě několik dalších lidí. Na NNK nebylo zvláštní jen počet jejich členů, jež byl v 11 členech v základní sestavě nezvykle velký, ale také fakt, že ne všichni byli writeři. Podle W518 šlo s NNK o vytvoření nejsilnější crew scény. Důvodem pro tvorbu hierarchie železnou rukou byl hlavně nárůst popularity graffiti a přísun nováčků („toyů“). Crew se v čele s Wladimírem snažila o prosazení chápání graffiti jako style writingu. Chtěli tvořit jen to správně graffiti a to co vytvářeli nově příchozí writeři se jejich představě dost vzadlovalo. „... Bylo to buď a nebo. Pokud nás přesvědčil o poctivém hledání kvality, měl pokoj. Problémy měli jenom toyové, u kterých ego přerůstalo jejich reálný možnosti. Těm jsme dávali najevo, že tady ic zadarmo nedostanou. My jsme žili v neustálý konfrontaci s ostatníma writers, prožívali jsme svoje nejproduktivnější období, kdy každá crew vykazuje všechny znaky živelný smečky a jediný, co ji zajímá, je kvalita a progres. K ničemu jinému jsme tolerantní bejt nemohli. (...) Dodneška si myslím, že ten tvrděj přístup měl svůj smysl. (V518)“⁴ Kromě toho, že tyto potyčky odradily mnoho nových nadšenců od další činnosti, byl jejich výsledkem vznik hierarchie a na vrcholu žebříčku stála NNK. Z vlády železnou rukou NNK však zůstalo jedno důležité pravidlo, které funguje v subkultuře dodnes. Tím je nepřemalovat dobrou věc, nebo piece zkušenějších writera. Agresivita NNK se však postupně rozšířila i na zbytek scény, což mělo za efekt rozpuštění celého Komanda, kterému násilný způsob fungování komunity přestal vyhovovat. W518 společně s dalšími dvěma členy NNK (Pois, Ash) založili ABX crew, která o vrchní příčky pražské scény usilovala již jen výtvarnými schopnostmi a ne násilím. Kromě rozšíření násilných praktik mělo dvouleté působení NNK i své světlé stránky. Těmi bylo nastolení pravidel fungování scény a rozšíření úsilí o stylově čisté graffiti v Praze. Style writingem NNK se inspirovala řada dalších pražských umělců a tím dala crew základy pro vznik pražského stylu.

1.3 W518/Vladimír 518/Wrach

Asi mediálně nejznámějším writerem z České republiky je Vladimír Brož, neboli Vladimír 518 (původně stylizováno Wladimír 518/W518). Názor na něj můžeme mít jaký chceme, ale historicky je W518 jedním z nejvýznamějších writerů české a hlavně pražské scény. Původně člen DSK crew, společně s dalšími dvěma členy a dvěma členy z již zmíněné TCP crew, založil NNK. Po rozpadu NNK společně s Poisem založili graffiti školu ve squatu na Ladronce. W518 i Pois působili jako mentoři pražského graffiti. Na

⁴ OVERSTREET, M. In Graffiti We Trust s. 67-68

Ladronce pořádali srazy, které fungovali jako semináře graffiti pro nové nadšence. Stejně tak jako o formování pražského stylu a nové pražské scény, se W518 zasadil i o první opravdový časopis o graffiti. Tím byl časopis Terrorist, kterému se budu věnovat v jeho vlastní podkapitole.

1.4 CAP crew

Crew Against People(zkráceně CAP), byla pražská crew, která působila dva roky na scéně (2005 – 2007). Přínos CAP crew pro graffiti subkulturu spočívá hlavně v nabourání „čistého stylu“ který na scéně převládal z působení NNK. Styl graffiti CAP crew začal být méně ortodoxní, stejně tak jako způsob tvorby. Spreje vystřídaly válečky a štětce, uhlažené písmena nahradily těžké a neohrabané tvary.⁵ Crew se inspirovala lehkým, infantilním stylem odkazující k počátkům graffiti v New Yorku. Názorové vymezená oproti stávajícím konvencím a pravidlům graffiti však rozdělilo scénu na dva tábory. Tato revolta na scéně vyvolala debaty, která nakonec přinesla celkové zamyšlení nad tím, co všechno graffiti může být. CAP crew sice nezměnila jízdní řád scény, ale za to svým kontroverzním počínáním učinila subkulturu otevřenější a více liberální, co se týče pohledu na kvalitu graffiti.

2 Kulturní význam graffiti

Graffiti samo o sobě je hlavně o tom něco zanechat. Jakousi stopu, nebo otisk ve veřejném prostoru, na místě, kde by běžného člověka ani nenapadlo něco napsat. Jde o výtvarný projev, který se v minulosti stal nedílnou součástí hip hopové kultury. Toto spojení jde jasně vidět na osobnostech české umělecké a hip hopové scény, kterými jsou například Vladimír Brož (Vladimír 518), nebo Martin Somr (LA4/GYZMO). Avšak k Vladimírovi se vrátím v kapitole zaměřené přímo na jeho ranou uměleckou tvorbu a dopad, který jeho působení mělo na utváření české graffiti scény.

Co to ale vůbec graffiti je? Laikům se může graffiti zdát jako tendence jednotlivců, nebo skupin co nejvíce a nejkreativněji zničit veřejný prostor čmáranicemi a stylizovaným nápisy, které se pořád dokola opakují. Graffiti by se dalo nazvat „estetickou“ formou vandalismu. Samotný writer se roky zdokonaluje v té samé činnosti, kterou dokola opakuje. Je to vlastně takové „anti-umění“ založené na kaligrafii a repetici, kdy si writer

⁵ MAGID, Václav. Cap: Crew Against People. s.10

vybere nějaké ošklivé místo a svým přičiněním ho udělá ještě ošklivějším. Pro běžného diváka činnost může postrádat jakýkoliv smysl, vzhledem k tomu že se jedná jen o nekonečné sprejování toho samého a to ještě pod hrozbou vysoké pokuty, či odnětí svobody. Dokonce i členové této subkultury, samotní writeři, dost často nedokáží docenit práci ostatních sprejerů, co teprv veřejnost. Subkultura graffiti s sebou kromě adrenalinu přináší i možnost se vyjádřit, vyslat vzkaz. Vzkaz či vzpomínka je však silnější právě při ilegální tvorbě, úzce souvisí s prestiží ve skupině, velkou roli hraje reálné nebezpečí a v podstatě vnucení svého výtvoru ostatním.⁶

3 Aktuální pražské scéna

3.1 TCS

TCS, neboli The Criminal Squad, nebo The City Stars, je asi nejaktivnější pražskou crew. Ač vám zkratka zprvu nemusí nic říkat, stačí se po cestě domů, nebo do práce trošku porozhlédnout po zdech, nebo zastávkách a jsem si jistý, že se tam tyto tři písmena objeví. TCS není aktivní jen na ulici, ale i na sociálních sítích, kde crew několik let vydávala The City Survival (TCS) Report. Jedná se o videa na youtube, na kterých může divák vidět sestřihy aktivity skupiny.

3.2 SYT

Co vlastně znamenají písmena SYT, která zdobí panely a ulice střední Evropy se mi pořádně nepodařilo zjistit. Údajně ani sami členové crew si nepamatují, jak název původně vznikl. Dozvěděl jsem se, že je to nejspíš odvozené buď z See you tomorrow, nebo více agresivního Show your tits. SYT crew založilo 5 největších bomberů z Prahy a Brna. Jedná se o nejproslulejší českou crew, neb je jedinou internacionální crew, která v ČR vznikla. Mezi jejími členy bysme našli jak slováky, tak bulhary, němce a také španěle. Je to striktní a velmi aktivní crew, která se specializuje na panely a na tvorbu ulici.

3.3 CSR

CSR vznikl v roce 2008 na Vysočině. Hudební producent a dva skejťáci, založili label CEOSR. CSR nebyla vůbec writerská crew, ale postupem času došlo k nějaké

⁶ SMOLÍK, Josef. Subkultury mládeže: uvedení do problematiky. (s. 191-193)

organické vnitřní přeměně a skupina začala aktivně malovat. Psali CEOSR a CEOSR2 společně s čísly jejich domů. Jádro skupiny se s dalšími seznámilo přes fotoblogy, které byly v té době poměrně populární mezi writery. K jádru skupiny se postupem času začali přidávat další a další členové, převážně z menších měst. Ač crew nyní působí převážně v Praze, její členové z Prahy převážně nejsou. Nyní čítá crew 17 členů. Zajímavostí na skupině je její rozmanitost. V tvorbě crew se mísí všechny možné styly, protože každý maluje trošku jinak, stejně tak jako disciplíny. U SYT crew jsem uváděl, že se specializuje převážně na ulici a panely, zatímco CSR se specializuje na všechno, od panelů, po kanály, tunely, metra i travelling (cestování za účelem malování v jiných zemích). Stejně jako je crew rozmanitá styly, je zajímavé i široké věkové rozpětí (nejmladšímu je 18 a nejstaršímu 34).⁷

Dále by za zmínku stály i crews jako je GR, ROT, nebo WAT. Bohužel s těmito skupinami nejsem v kontaktu, tudíž by poskytnuté informace byly neúplné a neověřené.

4 Graffiti v médiích

4.1 Umění X Vandalismus

„Hlavní rozdíl mezi graffiti umělci a mnoha jinými klasickými umělci neleží v základě uznání jejich umění, ale spíše v jeho legálnosti. Běžný umělec má veřejný souhlas s vytvářením svého uměleckého díla. Tento umělec nikdy nemaluje na veřejné nebo soukromé vlastnictví.“⁸

Pojem graffiti vychází z řeckého slova „grafein“ (psát). Prve slovo graffiti použil vědec Raphael Guracchi v roce 1856, v díle „Graffiti de Pompéi“. Výraz graffiti použil, aby mohl odlišit druhy nápisů na zdech Pompejí, zda se jednalo o oficiální nápisy, nebo o ty neformální, které psali prostí obyvatelé.⁹ V dnešním světě je výraz graffiti spojen s barevnými nápisy a obrázky na zdech a vlacích. Vzhledem k tomu, že se jedná o činnost ilegální (s výjimkami), je graffiti ve společenském diskurzu a i v médiích vnímáno převážně negativně. Jedná se o čin trestně postihnutelný, kdy v případě dosažení určité úrovně společenské škodlivosti může dojít až k odnětí svobody:

(1) § 228 zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník

⁷ Rozhovor s členy crew CSR

⁸ Murray, J., Murray, K.: Broken Windows – Graffiti NYC, Corte Madera, CA, Gingko Press, Inc. 2002, nestránkováno

⁹ KLEIN, Radovan. Kultúrna identita príslušníka subkultúry graffiti. Bratislava: Universita Komenského, Pedagogická fakulta, Katedra sociálnej práce, 2005, S. 7

- (1) Kdo zničí, poškodí nebo učiní neupotřebitelnou cizí věc, a způsobí tak na cizím majetku škodu nikoli nepatrnou, bude potrestán odnětím svobody až na jeden rok, zákazem činnosti nebo propadnutím věci nebo jiné majetkové hodnoty.
- (2) Stejně bude potrestán, kdo poškodí cizí věc tím, že ji postříká, pomaluje či popíše barvou nebo jinou látkou.
- (3) Odnětím svobody na šest měsíců až tři léta bude pachatel potrestán¹⁰

Pohled veřejnosti se od vzniku subkultury v ČR podstatně změnil. Když po revoluci začal vznikat první graffiti a první barevné obrázky na šedých zdech města, stavěla se k nim zprvu společnost poměrně vstřícně. Na piecy se hledělo jako na výtvarná díla mladých anonymních umělců, kteří vpouštěli barvy do každodenní šedi městského prostoru. Postupem času se však v majoritní části společnosti vzedmula vlna nevole vůči těmto výtvarným počínům, což mělo za následek přijetí m§ 257 b trestního zákona:

§ 257b

- (1) Kdo poškodí cizí věc tím, že ji postříká, pomaluje či popíše barvou nebo jinou látkou, bude potrestán odnětím svobody až na jeden rok nebo peněžitým trestem.
- (2) Odnětím svobody na šest měsíců až tři léta nebo peněžitým trestem bude pachatel potrestán, způsobí-li činem uvedeným v odstavci 1 značnou škodu nebo spáchá-li takový čin opětovně nebo spáchá-li takový čin jako člen organizované skupiny nebo spáchá-li takový čin na věci, která požívá ochrany podle zvláštních předpisů.
- (3) Odnětím svobody na dvě léta až osm let pachatel potrestán, způsobí-li činem uvedeným v odstavci 1 škodu velkého rozsahu.¹¹

Zákon byl zrušen k 1.1.2010 a vystřídal ho § 228 zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník.

Pražský magistrát dokonce představil i kampaň Praha v srdci sprejerů? V rámci této akce chce představit možnosti na ochranu majetku, upozornit na právní aspekty problému, ale také nabídnout dialog s tvůrci graffiti. "Srovnání s ostatními evropskými velkoměsty

¹⁰ Trestní zákoník č. 40/2009 Sb. § 228 <https://www.kurzy.cz/zakony/40-2009-trestni-zakonik/paragraf-228/> cit.9.4.2022

¹¹ Trestní zákon č. 140/1961 Sb. § 257b <https://www.kurzy.cz/zakony/140-1961-trestni-zakon/paragraf-257b/>

dokládá, že Praha patří mezi nejvíce postižená města," uvedla Alena Molíková z tiskového oddělení magistrátu k důvodům zahájení projektu.¹² Kampaň měla za výsledek vymezení legálních ploch pro sprejování, kde mohli writeři svobodně tvořit bez hrozby postihu.

Dalšími oříšky pro writery při jejich tvorbě bylo i masivní zavedení kamerových systému ve veřejných prostorech a čím dál tím větší nárůst udavačství ze strany veřejnosti. Negativní pohled na graffiti ve veřejném diskurzu převládá dodnes. Negativní postoj převládá i v médiích, kdy se zřídka kdy můžeme dočíst o graffiti jinak než jako o čirém vandalismu. Jako příklad jsem si vybral dva články. První, nazvaný : „České graffiti? Hnus čmáranic se rozlezl městy, obráží hloubku naší lhostejnosti“, pochází od komentátora Martina Fendrycha z Aktuálně.cz. Jsme na to zvyklí. Jsme vůči tomu pseudovýtvarnému moru silně rezistentní, už ho vlastně ani nevnímáme. Podívám se v Břevnově z okna, soused naproti má nově omítnutou garáž, a samozřejmě že je počmáraná jakýmsi jakoby záhadným, prázdným, ošklivým nápisem a ten nápis je ještě přeškrtnán. Stejně se to má s vraty naší garáže, jakmile jsem je natřel, už se na nich někdo vyřádl černým sprejem. Nemá smysl s tím něco dělat, jakmile je natřete, šup a zohyzdí je. To je železný zákon místních sprejerů.(...) Nemám nic proti kráse a výrazu, i kdyby byly násilně vtisknuty na cizí, opuštěnou zeď či střechu, ale tohle nemá s krásou skoro nikdy a nikde nic společného. Není to JW Mind Strike, Toy_Box, Michal Škapa nebo snad nějaký Banksy, ani žádný neznámý výtvarník, který dělá street art a chce nás na něco upozornit, chce náš svět posunout.¹³

I jako člověk, který má ke graffiti jako umělecké disciplíně kladný vztah, musím, ač nerad s Fendrychem v něčem souhlasit. Nepohybovat se v (i jen okrajově) v této subkultuře, také bych nikdy nebyl schopný najít smysl v „bezduchých šmáranicích“ bijících do očí na každém rohu sídliště a klikyhákům na dvěřích souprav metra. Osobně chápu negativitu a odpor, který graffiti v české společnosti vytváří. Není to věc pro každého, ne každý se dokáže objektivně podívat na pár písmen na fasádě domu na Letné a říct si dobrý kousek. Pro spoustu lidí i v samotné subkultuře graffiti se z tohoto projevu stalo něco jiného než umění.

¹² ČTK, *Praha zahájí kampaň proti sprejerům*. iDNES.cz, (8.1.2001) Dostupné online z: https://www.idnes.cz/zpravy/domaci/praha-zahaji-kampan-proti-sprejerum.A010108_155826_praha_lin (cit. 15.4.2022)

¹³ FENDRYCH, Martin. *České graffiti? Hnus čmáranic se rozlezl městy, obráží hloubku naší lhostejnosti*. Aktuálně.cz (22.2.2022) Dostupné online z: <https://nazory.aktualne.cz/komentare/ceske-graffiti-hnus-cmaranic-se-rozlezl-mesty/r~2e005ce28f5111ec9ba00cc47ab5f122/> (cit. 15.4.2022)

Graffiti se pro spoustu lidí přeměnilo v adreanlinový sport, na základě hrozby postihu, či způsob jak si zvětšit ego tím, že se podepíšu někde, kde nikdo jiný. Fendrych však není jediným, kdo proti graffiti brojí. Samotná pražská metropole v létě spustila aplikaci, která je přímo určena k nahlašování ilegálních graffiti na domech ve vlastnictví Prahy. „Graffiti ve veřejném prostoru je dlouhodobý problém, hyzdí veřejný prostor a ničí jak veřejný, tak soukromý majetek. Jsem přesvědčený, že kromě nápravy vandalismu bude mít projekt i významnou preventivní roli. Když totiž sprejeři uvidí, že jejich výtvoř z objektů opatřených antigraffiti nátěrem zase obratem mizí, ztratí motivaci dělat další,“ Pokud lidé na městském objektu najdou graffiti, stačí ho nahlásit. Oznámení zpracuje městská společnost THMP a zajistí jeho odstranění (radní hlavního města Prahy - Jan Chabr)¹⁴. Ač kroku rozumím, osobně si myslím, že propagace udavačství tento problém nevyřeší. Zlo plodí další zlo. Ilegální stránky graffiti se nikdy pořádně nezbavíme, ať se budou radní snažit sebevíc. Osobně jsem názoru, že se však dá zjemnit dopad této stránky vytvořením více legálních ploch a prostor, kde budou writeři mít možnost malovat. Zůstane-li writerovi piece na legálu déle než pár dní, může to označit za zázrak. Momentální množství legálních ploch je nedostačující a už tak jsou všechny legály přeplněné k prasknutí. Potřeba se zviditelnit zůstane i nadále a proto si stojím za názorem, že bylo-li by poskytnuto více legálních ploch, nebyla by taková potřeba „využívat“ ty nelegální.

¹⁴ REDAKCE, *Praha vyhlásila boj graffiti na městských objektech. Pomůže i nová aplikace.* Pražský Deník.cz (6.7.2021) Dostupné online z: https://prazsky.denik.cz/zpravy_region/graffiti-odstraneni-magistrat-pece-negrelliho-viadukt-tag-pamatka.html (cit. 15.4.2022)

4.2 Terrorist magazín

V roce 1998 vychází oficiálně první číslo nezávisle vydávaného magazínu Terrorist. Tady to vlastně všechno začalo, což si už dneska nikdo samozřejmě nepamatuje a neuvědomuje. „Před Bigg Boss jsme do roku 2006 všechno realizovali pod značkou Terrorist? Posse, ale ještě před tím vznikl někdy na rozmezí let 1995 a 1996 Terrorist Magazine (pozn. Terrorist byl původně amatérsky vydávaný časopis, ovšem Terrorist Magazine o kterém se kapitola věnuje je profesionálně vydávaný časopis, který byl vydán poprvé v roce 1998). Jednoduchej, tvrdej, xeroxovanej graffiti fanzin, tak jak to tehdy bylo v underground scénách po celým světě běžný. Věci z Prahy a z Německa – konkrétně Norimberk, Dortmund, Berlín, Mnichov.“¹⁵ W518 měl na starosti obsah časopisu, od otištěných fotografií, po texty a rozhovory. Po několika černobílejších číslech přišlo pár barevnejch, tiskárna, zahraniční distribuce, můj brácha, úspěch ve světě. V roce 2002 jsme se na to vysrali a šli dál...¹⁶

Magazín vyšel během 4 let pouze 5x, avšak jeho vliv na subkulturu byl význačný. Fungoval jako motivace pro české writery. Protože kdo by nechtěl mít otisknutý svůj piece na stránkách Terrorist magazínu. „Hlavní rozdíl mezi graffiti umělci a mnoha jinými klasickými umělci neleží v základě uznání jejich umění, ale spíše v jeho legálnosti. Běžný umělec má veřejný souhlas s vytvářením

4.3 GRID

Dalším magazínem na kterém se Vladimír 518 podílel, byl GRID magazín, který vyšel v roce 2019. Na vydání časopisu se podíleli čeští writeři JUSTN 63, JANKAY 0811, Vladimír 518 a Magio Works 84. Časopis dokumentuje moderní prostředí graffiti scény v ČR a na Slovensku. V Terroristu jsme se setkávali s českými legendami této subkultury, zatímco GRID se zaměřuje na osobnosti a crews, které hýbou dnešní scénou (GR, FC). Mimo fotografie pieců a z akcí jsou v něm i rozhovory s předními českými a slovenskými writery, jako ZKAP, Mouser a s zesnulým Fisherem. Rozhovory se nevěnují pouze věcné stránce malování, ale i osobním příběhům jednotlivých writerů, jejich motivaci a co to pro

¹⁵ BROŽ, Vladimír. *Tak vypadal graffiti kult*, Biggmagg.cz (21.6.2019) Dostupné online z: <https://www.biggmagg.cz/articles/7444/tak-vypadal-graffiti-kult-podivej-se-na-unikatni-ukazky-z-terrorist-magazine> (cit. 15.4.2022)

¹⁶ tamtéž

ně vůbec znamená. Časopis se i věnuje otázce odklonu od style-writingu , který dominoval celé scéně na jejím zrodu a při jejím formování a celkové proměně graffiti od její „zlaté éry“. S jistou nadsázkou se scéna rozdělila na dva tábory. Na writery, který ještě furt zajímá styl, a pak na ty, který hledaj spíš feeling a styl začali spíš ignorovat, někdy dokonce záměrně popírat.¹⁷

¹⁷ JUSTN63, JANKAY 0811, V518, MAGIO WORKS 84, *GRID – Czechoslovak graffiti scene selection* s.80

Závěr

Ač by se mohlo na první pohled zdát, že graffiti od svého prvního rozmachu koncem devadesátých let vymírá, opak je pravdou. Avšak to není tak vidět. Oproti devadesátým letům, kdy složitě propracovaná graffiti zdobila paneláky a vlaky, se nyní musí writeři více schovávat. Člověku může připadat, že se proti nim otočil celý svět, čím dál tím víc kamer ve veřejných prostorech, legální plochy jsou konstantně zaplněné a stačí jeden telefonát a jste na cestě na policejní stanici. V subkultuře došlo k výraznému posunu od jejího vzniku, kdysi vellikáni, legendy české scény nyní vystavují svá díla v muzeích, nebo jezdí koncertní turné po republice. Při procházení literatury a v rámci získávání informací se mi odkrývala další a další tajemství této subkultury, která ač se u nás vyskytuje pouze několik desítek let, má velmi rozmanitou a bohatou historii a také velice komplexní vnitřní mechanismy a pravidla. Bohužel opat v zobrazení graffiti v médiích k pozitivnímu v budoucnu nevidím, neb dokud veřejnost nenajde motivaci k jejímu porozumění, nemůžeme to očekávat ani v médiích. Avšak pokud by vznikalo víc iniciativ k vytváření více legálních ploch a prostor, oproti navyšování potenciálních postihů, jsem si jistý, že by pro veřejnost graffiti nebylo takovým problémem a lidé by se na něj nekoukali jen jako na čirý vandalismus, ale třeba také na umění, kterým je.

Summary

Although it might seem at first glance that graffiti has been dying out since its first boom in the late 1990s, the opposite is true. However, it is not so obvious. Compared to the 1990s, when intricately elaborate graffiti adorned apartment blocks and trains, writers now have to hide more. It can feel like the whole world has turned against them, with more and more cameras in public spaces, legal areas are constantly crowded and all it takes is one phone call and you're on your way to the police station. There has been a significant shift in the subculture since its inception, the once great legends of the Czech scene are now exhibiting their work in museums or touring the country. As I browsed the literature and gathered information, I uncovered more and more secrets of this subculture, which, although it has only been around for a few decades, has a very diverse and rich history, as well as very complex internal mechanisms and rules. Unfortunately, the reins on the portrayal of graffiti in the media to positive in the future, because until the public finds the motivation to understand it, we cannot expect it in the media. However, if there were more

incentives to create more legal areas and spaces, as opposed to increasing the potential penalties, I'm sure graffiti wouldn't be such a problem for the public and people wouldn't just look at it as pure vandalism, but perhaps also as the art that it is.

Seznam zdrojů

- MURRAY, J., Murray, K.: Broken Windows – Graffiti NYC, Corte Madera, CA, Gingko Press, Inc. 2002. ISBN: 0-8143-3060-6
- KLEIN, Radovan. Kultúrná identita príslušníka subkultúry graffiti. Bratislava: Universita Komenského, Pedagogická fakulta, Katedra sociálnej práce, 2005
- SMOLÍK, Josef. Subkultury mládeže: uvedení do problematiky. Praha: Grada, 2010. ISBN 978-80-247-2907-7.
- OVERSTREET, M. In Graffiti We Trust (Velká kniha o graffiti). Praha: Mladá Fronta, 2006. ISBN 80-204-1325-1.
- MAGID, Václav. Cap: Crew Against People. Praha: Bigg Boss, 2007. ISBN 978-80-903973-0-9.
- BROŽ, Vladimír a Kolektiv. Kmeny 90, Praha :Bigg Boss, 2016. ISBN: 976-80-906019-9-4
- JUSTN63, JANKAY 0811, V518, MAGIO WORKS 84, GRID – Czechoslovak graffiti scene selection.(vydavatel není známý) Praha 2019. ISBN: 978-80-270740-8-2.
- Podcast Graffcast. MANIAC: Nechceme holé zdi.
<https://ceskepodcasty.cz/episode/YhxA483k7d3trSBcoSQH>
- Trestní zákoník č. 40/2009 Sb. § 228 <https://www.kurzy.cz/zakony/40-2009-trestni-zakonik/paragraf-228/>
- Trestní zákon č. 140/1961 Sb. § 257b <https://www.kurzy.cz/zakony/140-1961-trestni-zakon/paragraf-257b/>
- ČTK, Praha zahájí kampaň proti sprejerům. iDNES.cz, (8.1.2001)
https://www.idnes.cz/zpravy/domaci/praha-zahaji-kampan-proti-sprejerum.A010108_155826_praha_lin
- FENDRYCH, Martin. České graffiti? Hnus čmáranic se rozlezl městy, obráží hloubku naší lhostejnosti. Aktuálně.cz (22.2.2022) <https://nazory.aktualne.cz/komentare/ceske-graffiti-hnus-cmaranic-se-rozlezl-mesty/r~2e005ce28f5111ec9ba00cc47ab5f122/>
- REDAKCE, Praha vyhlásila boj graffiti na městských objektech. Pomůže i nová aplikace. Pražský Deník.cz (6.7.2021) https://prazsky.denik.cz/zpravy_region/graffiti-odstraneni-

[magistrat-pece-negrelliho-viadukt-tag-pamatka.html](#)

BROŽ, Vladimír. Tak vypadal graffiti kult, Biggmagg.cz (21.6.2019)

<https://www.biggmagg.cz/articles/7444/tak-vypadal-graffiti-kult-podivej-se-na-unikatni-ukazky-z-terrorist-magazine>

Teze bakalářské práce

SCHVÁLENO

Institut komunikačních studií a žurnalistiky FSV UK Teze praktické BAKALÁŘSKÉ diplomové práce									
TUTO ČÁST VYPLŇUJE STUDENT/KA:									
Příjmení a jméno diplomantky/diplomanta: Rulíř Jan	Razítka podatelny: <table border="1" style="width: 100%;"> <tr> <td colspan="2" style="text-align: center;"> Univerzita Karlova Fakulta sociálních věd </td> </tr> <tr> <td>Došlo dne:</td> <td style="text-align: center;">30-07-2021 -1</td> </tr> <tr> <td>C. 272</td> <td style="text-align: right;">Příloh:</td> </tr> <tr> <td colspan="2">Přijímáno:</td> </tr> </table>	Univerzita Karlova Fakulta sociálních věd		Došlo dne:	30-07-2021 -1	C. 272	Příloh:	Přijímáno:	
Univerzita Karlova Fakulta sociálních věd									
Došlo dne:		30-07-2021 -1							
C. 272	Příloh:								
Přijímáno:									
Inmatriculační ročník diplomantky/diplomanta: 2019/2020									
Studijní obor/forma studia: ZBC/prezenční									
Název praktické a teoretické části bakalářské práce v češtině: název teoretické části - Kulturní význam graffiti a jeho obraz v médiích název praktické části - Umění pod rouškou noci a za hranou zákona Název praktické a teoretické části bakalářské práce v angličtině: Theoretical part - The cultural significance of graffiti and its image portrayed by the media Practical part - Art under cover of night and beyond the law									
Předpokládaný termín dokončení (semestr, akademický rok – viz: ZS 2012/2013); (diplomovou práci je možné odevzdat nejdříve po dvou semestrech od schválení tezí) I.S 2021/2022									
Základní charakteristika tématu a předpokládaný cíl práce (max. 1000 znaků): (fotokniha, televizní/rozhlasový dokument, esej, soubor textů etc.) Graffiti jako způsob sebevyjádření se datuje až k starověkému Egyptu a antickému Římu. Graffiti původně označovalo anonymně vyřezané nápisy na zdech chrámů, nebo jiných veřejně přístupných místech. Dnešní význam slovu dalo období 70. let v USA, konkrétně v New Yorku, kdy se graffiti stalo způsobem vyjádření sociální a politické nespokojenosti pomocí různých uměleckých technik, nečastěji správnými technikami. Od 70. let se tento způsob vyjádření dostal do celého světa. Ač se jedná o umělecký způsob vyjádření, technika graffiti je ve společnosti často shledávána jako vandalismus.									
Cílem této práce je představit fenomén graffiti sérií fotografií. Série bude dokumentovat fungování a práci druhé největší pražské crew (CSR). Fotokniha bude obsahovat sérii fotografií, které budou dokumentovat samotný proces tvorby graffiti z role pozorovatele při různých příležitostech v rozdílných prostředí. Práce má za cíl prezentovat v praktické části samotný proces tvorby a dokumentovat ho. V teoretické se zaměří i na způsob, jakým je graffiti (a subkultura s ním spojená) zobrazováno v tuzemských médiích a jak se pohled na něj v průběhu let změnil, a hlavně jaký obraz o této umělecké disciplíně média předávají veřejnosti.									
Předpokládaná struktura teoretické práce (rozdělení do jednotlivých kapitol a podkapitol se stručnou charakteristikou jejich obsahu):									
<ol style="list-style-type: none"> 1. Úvod Stanovení cílů, uložení pojmů a nastínění problematiky 2. Teoretická část <ol style="list-style-type: none"> 2.1 Počátek graffiti v Praze (TCP, NNK): <ol style="list-style-type: none"> 2.1.1 Wladimir 518 2.1.2 Pasta One (CAP) 2.2 Kulturní význam graffiti 2.3 Aktuální pražská graffiti scéna <ol style="list-style-type: none"> 2.3.1 SYT 2.3.2 TCS 									

<p style="text-align: center;">2.3.3 CSR</p> <p>3. Graffiti v médiích</p> <p>3.1. Terrorist magazin</p> <p>3.2. GRID</p> <p>3.3. Zobrazení graffiti v tuzemských médiích</p> <p style="padding-left: 20px;">3.3.1. Umění X Vandalismus</p> <p>4. Závěr</p> <p>5. Seznam literatury</p>
<p>Druh praktické práce/předpokládaná podoba: Fotokniha</p>
<p>Vymezení zpracovávaného materiálu: V teoretické části představím pojmy s kterými budu pracovat, stejně tak jako vznik a rozšíření kultury graffiti v Praze. Představím jak průkopníky pražské scény, tak současné aktivní umělce a umělecké skupiny, které se graffiti věnují. Pracovat budu jak s vybranou literaturou, tak s online zdroji, které s k tématu vážou.</p> <p>V praktické části vytvořím sérii fotografií procesu tvorby CSR crew z role pozorovatele.</p>
<p>Postup (metodologie v teoretické části a technika v praktické části práce) při zpracování materiálu: V teoretické části práce představím základní pojmy s kterými budu nadále pracovat. Představím uměleckou disciplínu graffiti. Stejně tak se zaměřím na popis aktuální pražské umělecké scény, která se graffiti věnuje. V teoretické části se budu také zabývat způsobem, jak je graffiti medializováno a jaký to má na graffiti jako takové dopad.</p> <p>Praktická část se bude skládat ze série fotografií. Fotografie mají za cíl obsáhnout živou akci během tvorby skupiny CSR a zachytit esenci umělecké disciplíny z první ruky.</p>
<p>Základní literatura (nejméně 5 nejdůležitějších titulů k <u>tématu a způsobu jeho zpracování</u>; u všech titulů je nutné uvést stručnou anotaci na 2-5 řádků):</p> <p>OVERSTREET, Martina.: In graffiti we trust Kniha In Graffiti We Trust je vůbec prvním pokusem o systematické shrnutí vývoje, jímž pražská graffiti scéna (s přihlédnutím k městům Ostravě a Brnu) prošla od roku 1989 po současnost (vydáno 2006).</p> <p>SMOLÍK, Josef: Subkultury mládeže. Uvedení do problematiky Kniha přináší podrobnou analýzu vybraných subkultur mládeže. Text vychází z teoretického i metodologického ukotvení tématu a definuje základní pojmy: mládež, kultura, subkultura, scéna, životní styl, hnutí a další. Blíže představuje subkultury hippies, skinheads, fotbalové chuligány, punk/hard core, graffiti, metal, gothic rock a taneční scénu.</p> <p>POSPISZYL, Tomáš <i>Street art Praha</i> Publikace zachycuje různé formy street artu v pražských ulicích, a to prostřednictvím barevných fotografií z posledních pěti let. Autoři upozorňují na pomíjivost projevů street artu, rovněž na jeho rozporuplné přijetí ze strany veřejnosti i odborníků.</p>

<p>HOUŠKA, Tomáš <i>Graffiti rules</i> Kniha seznamuje čtenáře se skrytým světem subkultury. Je napsána na motivy skutečných příběhů pražských writerů. Popisuje i systémy a pravidla podle kterých se členové subkultury řídí.</p> <p>VLADIMIR 518 a Karel VESELÝ. <i>Kmeny</i> Kniha o vizuálním stylu českých subkultur. Kniha vznikla pod vedením Vladimira 518 a ve fotkách a textech představuje aktuální podobu pražských komunit od hip hopu a hardcore, přes gotiky a nehippies, až po motorkáře, fanoušky tuningu či milovníky japonské popkultury.</p>
<p>Diplomové práce k tématu (seznam bakalářských, magisterských a doktorských prací, které byly k tématu obhájeny na UK, případně dalších oborově blízkých fakultách či vysokých školách za posledních pět let)</p> <p>RUSNÁKOVÁ, Luisa Maria. <i>Od graffiti do galerií</i>. Praha, 2017. Bakalářská práce. Univerzita Karlova, Fakulta humanitních studií, Studium humanitní vzdělanosti - Kreativní modul. Vedoucí práce Svoboda, Aleš.</p> <p>VLKOVÁ, Martina. <i>Subkulturální kariéra graffiti writerů a její proměny</i>. Praha, 2018. Bakalářská práce. Univerzita Karlova, Fakulta humanitních studií, Studium humanitní vzdělanosti - Společenskovední modul. Vedoucí práce Heřmanský, Martin</p> <p>MATYSOVÁ, Sára. <i>Subkultury středoškolských studentů z uměleckých oborů</i>. 2018. Bakalářská práce. Univerzita Karlova, Pedagogická fakulta, Katedra pedagogiky. Vedoucí práce Blažková, Veronika.</p> <p>JANEČEK, Tomáš. <i>Dokumentární cyklus Kmeny z pohledu tvůrců i publika</i>. 2016. Diplomová práce. Univerzita Karlova, Fakulta sociálních věd, Katedra mediálních studií. Vedoucí práce Šmejkalová, Jiřina.</p> <p>NĚMEČKOVÁ, Gabriela. <i>Umění ve veřejném prostoru. "Mural art" Pasty Oneru</i>. Praha, 2017. Diplomová práce. Univerzita Karlova, Fakulta humanitních studií, Katedra elektronické kultury a sémiotiky. Vedoucí práce Řehořová, Irena.</p> <p>KOTRLÁ, Jitka. <i>Kontroverze obrazu ve veřejném prostoru na příkladu Lennonovy zdi v Praze (V perspektivě distribuce moci, destrukce a komunikace)</i>. Praha, 2019. Diplomová práce. Univerzita Karlova, Fakulta humanitních studií, Katedra elektronické kultury a sémiotiky. Vedoucí práce Hájek, Václav.</p>
<p>Datum / Podpis studenta/ky</p> <p>.....</p>

<p>TUTO ČÁST VYPLŇUJE PEDAGOG/PEDAGOŽKA:</p> <p>Doporučení k tématu, struktuře a technice zpracování materiálu:</p> <p>Případné doporučení dalších titulů literatury předepsané ke zpracování tématu:</p> <p>Potvrzuji, že výše uvedené teze jsem s jejich autorem/kou konzultoval(a) a že téma odpovídá mému oborovému zaměření a oblasti odborné práce, kterou na FSV UK vykonávám.</p> <p>Souhlasím s tím, že budu vedoucí(m) této práce.</p> <p>GELA 30/7/21</p> <p>Příjmení a jméno pedagožky/pedagoga Datum / Podpis pedagožky/pedagoga</p>
